

Norsk studentorganisasjon

Holbergs gate 1 / 0166

Oslo

T: 22 04 49 70

E: nso@student.no

W: www.student.no

Høringsuttalelse

Høring - Innspill til stortingsmelding om humaniora

Dato: 20.05.2016

Innspill til stortingsmelding om humaniora

Norsk studentorganisasjon (NSO) ønsker å takke for muligheten til å komme med innspill til Kunnskapsdepartementets arbeid med Stortingsmeldingen om humanistisk forskning og utdanning. NSOs innspill til arbeidet er strukturert etter de områdene som løftes i innspillsinvitasjonen.

Humanioras faginterne relevans

I innspillsinvitasjonen løftes det spørsmål knyttet til humanioras suksess i forskningsprogrammer, spesielt internasjonalt. NSO mener det er viktig at det legges ansvar på fagmiljøene selv å finne sin relevans innenfor allerede eksisterende forskningsprogrammer, og at man ikke vrir virkemidler for å tilpasse dem til at noen fagområder og forskningsmiljøer sliter med å nå opp. I Horisont 2020 er forskning for å løse samfunnsutfordringene en viktig del. I denne delen av rammeprogrammet finner en programmer som helse og demografisk endring, klima, miljø, ressursutnyttelse og råmaterialer, inkluderende, innovative og reflekterende samfunn og sikre samfunn. Flere av disse utfordringene er det vanskelig, eller nærmest umulig, å løse uten bidrag fra humaniora.

Humaniora presenterer ofte argumenter for hvorfor de ikke når opp konkurransen om nasjonale og internasjonale forskningsmidler. Hovedargumentene dreier seg ofte rundt at humaniora i stor grad driver med grunnforskning, og at forskningsprogrammene er for smale til å favne om dem. NSO mener ikke det er hold i slike argumenter – i stedet for å gjemme seg bak grunnforskningen burde humaniora kunne se at deres forskning også har en plass i andre forskningsprogrammer enn de hvor eksellens er eneste kriterium. Humaniora er et fagfelt som i stor grad kan definere hva de selv skal være. NSO mener derfor det skal være humanioras oppgave å finne sin relevans i forskningsprogrammer, og i samfunnet generelt, den oppgaven skal ikke ligge hos dem som utvikler forskningsprogrammene. NSO mener dermed at det ikke bør gjøres endringer i nasjonale eller internasjonale forskningsprogrammer eller virkemidler for å stimulere til økt deltakelse fra humaniora – det ansvaret bør ligge til fagmiljøene selv.

Ingen av fremtidens utfordringer kan løses med forskning fra ett fagfelt alene. NSO mener det er viktig å bygge opp gode tverrfaglige forskningsmiljøer i academia. I slike tverrfaglige miljøer mener NSO humaniora har en stor rolle å spille. Det er viktig å sette sammen forskningsteam på tvers av fagfelt for å kunne belyse flere sider av de spørsmålene og utfordringene som kan løses.

Humaniora er et mangfoldig og fragmentert fagområde. NSO opplever at humaniora er et uoversiktlig fagområde med mange små og spredte fagmiljø, både i Norge og Norden. En konsekvens av dette er at det blir vanskelig å orientere seg i humaniora både for sektoren, studiesøkende, studenter og arbeidsliv. En annen mulig konsekvens er at forskningsmidler smøres tynt utover på mange institusjoner og mange fagmiljø uten at det er noen spesiell bevissthet rundt dette. Dette kan gå utover mulighetene humanioramiljøene har til å satse på prosjekter og nå opp i både nasjonal og internasjonal konkurranse fordi finansieringen

og ressursene spres på for mange i stedet for at de konsentreres på dem med størst fortrinn. NSO mener derfor det er behov for større konsentrasjon av humanioramiljøene og mer strategiske valg med tanke på hvilke institusjoner som har hvilke miljøer innenfor humaniora.

Humaniora er også et område hvor intern tverrfaglighet er spesielt relevant. Med dette tenker vi på behovet for at de som studerer og forsker på for eksempel Midtøsten har mulighet til å benytte seg av kompetanse fra både historie-, språk-, religions-, litteratur- og kulturfagene. NSO mener dette bør utnyttes, slik at disse miljøene samles ved samme institusjon slik at de kan dra nytte av hverandre. Det å utnytte mulighetene den interne tverrfagligheten kan gi kan også være relevant for humanioras mulighet til å hevde seg på nasjonale og internasjonale konkurransearenaer som helhet. På bakgrunn av dette mener NSO det bør stilles større krav til nasjonal og nordisk koordinering av humanioramiljøene slik at ressursene ikke spres for bredt og ulike fagmiljøer i større grad sees i sammenheng.

Det er altså behov for økt arbeidsdeling og konsentrasjon i humaniora. I dag er det mange små og fragmenterte fagmiljø, som både er uheldig for kvaliteten på forskningen og utdanningen, humanioras konkurransekraft og omverdenens kjennskap til humaniorafagene. NSO mener fagmiljøene i dialog med KD må se på hvilke fag innenfor humaniora det er viktig at opprettholdes og utvikles videre i Norge. Videre bør KD tildele enkelte institusjoner nasjonalt ansvar for disse fagene. Det må også innebære at studieplasser og forskningsmidler rettet mot dette fagfeltet tildeles den institusjonen som har nasjonalt ansvar. I denne prosessen mener NSO det også må tas hensyn til at noen fagfelt innenfor humaniora vil ha stort utbytte av å være samlet. Det må også sikres en god koordinering av humanioramiljøene nasjonalt. Videre mener NSO at KD og sektoren må arbeide for et sterkere nordisk samarbeid om humaniorafagene. Der fagmiljøene i Norge er små, men nødvendige, vil man kunne dra stor nytte av å ha et formalisert og sterkt samarbeid med lignende fagfelt i de andre nordiske landene.

Samfunnsrelevans

NSO tolker samfunnsnytte som det å gjøre samfunnet bedre gjennom å øke menneskers livskvalitet. Høyere utdanning bidrar til dette i form av økt verdiskapning, en mer effektiv offentlig sektor og at det danner grunnlag for et velfungerende demokrati. NSO mener humaniora har stor samfunnsnytte. Humaniora bidrar i stor grad til å gi studentene verdier, kunnskap og egenskaper som gjør dem i stand til å bidra som aktive deltakere i demokratiet. I innspillsinvitasjonen løftes det spørsmål om hvorvidt humaniora er tilstrekkelig samfunnsrelevant. I det følgende vil vi drøfte flere aspekter NSO mener er viktig for å bygge opp under en utdannings samfunnsrelevans med spesielt fokus på humaniorautdanningene.

Kunnskap, utvikling og politikk overskrider landegrensene i stadig større grad. Norge har behov for og mye å hente på internasjonalt samarbeid da mye av det som påvirker vår fremtid skjer utenfor våre grenser. Høyere utdanning i Norge må forberede studentene på dette. NSO mener derfor språkferdigheter, internasjonale perspektiver og kulturell forståelse i utdanning er viktig for å sørge for at en utdanning er samfunnsrelevant.

NSO mener at humaniora i stor grad er samfunnsrelevant. Det er liten tvil om at de humanistiske fagene spiller en viktig rolle i samfunnsutviklingen, men NSO ønsker og også sette fokus på i hvilken grad humaniora selv er gode nok på å formidle til samfunnet generelt hva humaniora er, hva det forskes på, og hva kandidater fra humaniora har av kunnskap, ferdigheter og kompetanse. En kan sjelden ta i bruk humanistiske innsikter uten å selv forstå dem, noe som gjør at humaniora skiller seg noe fra flere andre disipliner. Det gjør det desto mer viktig at humaniora legger vekt på å formidle forskning og faglige innsikter til samfunnet og dets deltakere. NSO mener humaniora har mye å hente på å satse sterkere på formidling av eget fag til arbeidslivet og samfunnet det er en del av. På den måte kan humaniora skape forståelse for hva deres eget fagfelt innebærer og for hvilken kunnskap deres kandidater sitter igjen med.

Videre mener NSO humaniora bør satse sterkere på tverrfaglige fag og utdanninger. Det blir desto viktigere å kunne knytta humaniora opp mot andre fagretninger som teknologi, jus, helsefag og lignende. NSO mener en satsing på tverrfaglige utdanninger vil styrke humanioras relevans ved at miljøene kan levere kandidater med tverrfaglig kompetanse, men også med evne til å jobbe på tvers av fagfelt og se sin kunnskap i samspill med andres. Det er umulig å løse utfordringene vi som samfunn møter uten å jobbe på tvers av fagfelt, kompetanse, ferdigheter og kunnskap. Språk og hvordan vi forstår og bruker det har stor betydning for hvordan vi oppfatter fremtidens klimautfordringer. Kulturforståelse har mye å si for hvordan vi klarer å integrere flyktninger på en god måte. Hvis vi kan bygge broer mellom ulike akademiske disipliner vil man kunne få en bredere forståelse av sitt eget fagfelt samtidig som det i krysningen mellom to fagfelt ofte oppstår nye problemstillinger og løsninger som kan danne grunnlag for ny forskning og ny innsikt rundt et problem. Ved å opprette flere tverrfaglige utdanninger og fag vil det også skape muligheter for å spisse visse utdanninger innenfor humaniora i større grad enn det som gjøres i dag. På den måten vil man kunne anvende humaniora i dagens kontekst og gjøre utdanningene relevante og interessante for fremtidige studenter. NSO ønsker likevel å påpeke at det er viktig at eventuelle endringer som gjøres i porteføljen til humaniora gjøres på et faglig grunnlag, og ikke som kosmetiske endringer for å tiltrekke seg flere studenter.

Arbeidslivsrelevans

NSO mener alle studenter skal få mulighet til å anvende faget i praksis i løpet av utdanningen. Dette opplever vi at det er for lite av i dag. NSO mener økt samarbeid mellom humaniora og arbeidslivet vil være av stor nytte både for humanioramiljøene selv, studentene og arbeidslivet de skal ut i. Gjennom økt arbeidslivsrelevans vil studentene kunne bli bevisst på egne ferdigheter, kunnskap og kompetanse og hvordan og hvor den kan benyttes i arbeidslivet. Samtidig vil arbeidslivet kunne få innsikt i hva kandidater fra humaniora sitter på av kompetanse, og hvordan de kan nyttiggjøre seg av denne i praksis. Gjennom økt samarbeid mellom arbeidslivet og humaniora vil man også muliggjøre at arbeidslivet kan bidra i og være med på å utvikle humaniora og deres utdanninger over tid. På den måten kan man sikre at studentene møter en utdanning som tar opp relevante og dagsaktuelle problemstillinger hvor deres kunnskap kan være viktig for å finne en løsning, og hva som skjer innenfor deres fagfelt både innenfor forskning og i arbeidslivet. NSO mener dette vil gjøre utdanningene mer relevante både for arbeidslivet og studentene, og

kan bidra til å redusere noe av det høye frafallet man ser innenfor de humanistiske fagene i dag.

NSO mener man kan sikre økt arbeidslivsrelevans gjennom blant annet økt innslag av praksisopphold i arbeidslivet, feltarbeid, bruk av gjesteforelesere fra arbeidslivet, en aktiv alumnipolitikk, muligheten til å skrive bachelor- og masteroppgaver i samarbeid med arbeidslivet, økt bruk av caseoppgaver fra arbeidslivet og å ta inn problemstillinger fra samfunnet og arbeidslivet i undervisningen. Vi opplever generelt at humaniora skiller seg negativt ut fra andre fagområder hva gjelder studentenes opplevelse av relevans og kjennskap til anvendelse av faget utenfor akademien. Dette må sees i sammenheng med frafalls- og gjennomføringstall hvor det etter vår mening er sammenheng mellom kjennskap til hva utdannelsen kan brukes til og hvorvidt man fullfører utdanningen.

Skolen og lærerutdanningen

NSO mener at utdanningsinstitusjonene skal satse på de fagene og utdanningene hvor de har gode fagmiljø i bunn som gir fortinn når det kommer til å tilby en utdanning av god kvalitet. Med det mener vi at dersom man skal utdanne historielærere så må institusjonen som tilbyr dette for lærerstudenter ha et godt historiemiljø ved institusjonen som man drar nytte av inn i lærerutdanningen. Institusjonene må tørre å spisse sin portefølje og ha en tydelig profil som også kommuniseres til samfunnet rundt. NSO mener derfor det også er viktig at institusjonene som tilbyr lærerutdanning bør satse på å tilby de spesialiseringene de har et godt grunnlag for å tilby. Dette innebærer at det bør ligge et godt fagmiljø til grunn som kan bidra inn i lærerutdanningen i de fagene som har tilknytning til deres fagfelt. Det er viktig at det finnes gode lærerutdanninger ved flere institusjoner som kan sikre en god geografisk spredning og dekning. Likevel trenger ikke alle å tilby alle de samme spesialiseringene. NSO mener det kan være hensiktsmessig å se på porteføljene av fag og spesialiseringer hos de institusjonene som tilbyr lærerutdanning, og om det er behov for større arbeidsdeling og konsentrasjon mellom disse institusjonene.